

Становище на Комитета на регионите относно „Медийна грамотност“ и „Творческо онлайн съдържание“

(2008/C 325/12)

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

- отправя искане към Съвета и Европейския парламент да продължат да развиват политиката за медийна грамотност на ЕС (със стратегически цели и проследяване на напредъка) и да приемат препоръка относно медийната грамотност като отчетат настоящото становище на КР и принципа на субсидиарност. В следващата програма МЕДИА следва да се добави специална част за медийната грамотност. Успоредно или алтернативно би трябвало да започнат пилотни проекти, финансирани от ЕС;
- подчертава, че в докладите, предвидени в член 26 от новата Директива за аудиовизуални медийни услуги и в свързаните с тях дейности на Комисията и на държавите-членки трябва да се направи оценка на съществуващите различия и осъществения напредък в областта на медийната грамотност на регионално равнище в Европа и да се насърчат добрите практики, прилагани от местните и регионалните власти, както и от заинтересованите страни;
- насърчава националните, регионалните и местните власти да подкрепят медийната грамотност и да улеснят по-специално приноса на гражданското общество. Приканва местните и регионалните власти на развиват проекти за сътрудничество в подкрепа на медийната грамотност в областта на формалното и неформалното образование и обучение, насочени към гражданите и по-специално към децата и младежите, хората с увреждания и социалните групи, изложени на риск от социално изключване;
- приканва местните и регионалните власти да играят водеща роля в управлението на културното си и езиково наследство чрез средствата на творческото онлайн съдържание — да насърчават новите предприемачески модели в местните творчески индустрии и местните медии, да насърчават творческите произведения, които са (съ)финансирани от медийни организации, а също и да изградят електронно управление;
- заема критична позиция по отношение на пропуската на Европейската комисия, която не е отчетела културните и социални последствия от възникващия сектор на творческото онлайн съдържание: приложното поле на предложената препоръка и платформата за онлайн съдържание трябва да включват и културното многообразие.

Докладчик: г-жа Evangelia SCHOINARAKI-ILIAKI (EL/ПЕС), областен управител на Heraklion

Отправни документи

Съобщение от Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: европейски подход към медийната грамотност в цифрова среда

COM(2007) 833 окончателен

Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно творческото онлайн съдържание в единния пазар

COM(2007) 836 окончателен

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

A. Медийна грамотност ⁽¹⁾

1. отговорен за насърчаване на социалното сближаване на регионално ниво, което преди всичко минава през цифровото сближаване, приветства публикуването на съобщението на Комисията по въпроса за медийната грамотност в цифрова среда и по-специално даденото там изчерпателно определение за медийна грамотност. Всъщност това определение включва умение и възможност за достъп до тези средства за комуникация и употребата им, а също и придобиване на знания за начина им на действие и критична оценка на тяхното съдържание;

2. подкрепя целите и приоритетите, определени от Комисията в Съобщението и подчертава, че по негово мнение медийната грамотност включва:

- а) подкрепя на активно и творческо използване на медиите от гражданите, по-специално от страна на младите хора, които са едновременно потребители и производители на творческо съдържание и развиване и поддържане на медийна грамотност сред възрастните хора и хората в трудоспособна възраст;
- б) подкрепя на критичния подход на гражданите по отношение на всички медии;
- в) насърчаване на многообразието на гледни точки в медиите;
- г) принос към дискусиата за търговските реклами и въпросите, свързани със зачитане и защита на личния живот;
- д) насърчаване на активното участие на гражданите предвид факта, че медиите имат определящо значение за облика на европейското аудиовизуално наследство, местната и регионалната идентичност, междукултурния диалог и демокрацията;
- е) насърчаване на социалната интеграция;

⁽¹⁾ След обширно обсъждане с граждани и известен брой заинтересовани лица, докладчикът счита, че терминът „γραμματιότητα“, който е превод на гръцки на английския термин „literacy“ е неподходящ, тъй като не превежда ясно значението на това понятие, нито обхваща му. Докладчикът предлага в гръцкия текст на становището вместо термина „γραμματιότητα“, да се използва терминът „αγούρι“ (или „παιδεία“), което означава медийна грамотност. (Бел. пр.: Това терминологично изменение в гръцкия текст не се отразява на термините, използвани в българския текст).

ж) гарантиране на равен достъп до новите медии и новите технологии, тъй като телекомуникациите и медиите играят все по-значима роля в почти всички области на живота;

3. би искал да се позове на заключенията на Съвета от 21 май 2008 г. ⁽²⁾ и в тази връзка:

- припомня, че от 2004 г. насърчаването на медийната грамотност е въпрос от приоритетно значение за КР;
- признава усилията, които Съветът полага за насърчаването на медийната грамотност, въпреки че между държавите-членки съществуват различия по отношение на практиките и досегашния им напредък;
- изразява съгласието си със Съвета, че е важно да се обменят информация и добри практики при развиване на медийната грамотност и освен това подчертава, че този обмен може да бъде съчетан с мерки от страна на местните и регионалните власти, които могат да играят важна роля в тази област;
- счита, че медийната грамотност може да бъде насърчавана чрез допълнителни финансови средства, както за вече съществуващите, така и за нови инициативи;

Насърчаване на медийната грамотност на равнище ЕС

4. припомня, че още през 2004 г. ⁽³⁾ Комитетът поиска Комисията да отдели специално внимание на насърчаването на медийната грамотност във всички държави-членки на ЕС и да осигури минимален обем от информация за всяка от тях. От тази гледна точка Комитетът приветства Комисията за това, че чрез разглежданото съобщение поставя началото на една общностна политика за медийна грамотност;

5. насърчава Комисията да продължава да развива политиката си в областта на медийната грамотност (програми, поставящи стратегически цели и проследяване на напредъка), в сътрудничество с всички институции на ЕС и местните и регионални власти и да задълбочи сътрудничеството в тази област с ЮНЕСКО и Съвета на Европа;

⁽²⁾ Заключение на Съвета от 21 май 2008 г. относно „Европейски подход към медийната грамотност в цифрова среда“ — 2868-то заседание на Съвета по въпросите на образованието, младежта и културата, Брюксел, 21 май 2008 г.

⁽³⁾ CdR 67/2004 fin.

6. отправя искане към Съвета и Европейския парламент да приемат препоръка относно медийната грамотност, както е отбелязано в съобщението, и да отчетат настоящото становище на КР, принципа на субсидиарност, както и правомощията, които бяха определени на местно и регионално равнище в ЕС по въпросите, свързани с медийната грамотност;

7. изразява удовлетворение що се отнася до задължението на Комисията да представя доклади, предвидено в член 26 от новата Директива за аудиовизуални медийни услуги; отбелязва обаче, че е необходимо в тези доклади и в свързаните с тях дейности на Комисията и на държавите-членки да се оценят съществуващите различия и осъщественият напредък в областта на медийната грамотност на регионално равнище в Европа и да се насърчат добрите практики, прилагани от местните и регионалните власти както и от заинтересованите страни;

8. приветства провеждането от Комисията на повече дейности за оползотворяване на уменията, придобити в рамките на местни и регионални програми за медийна грамотност в цяла Европа, но също и в рамките на насърчаването на платформи за диалог, на прояви и на мрежи за обмен на добри практики;

9. отправя искане към институциите на ЕС да добавят в следващата програма МЕДИА специална част за медийната грамотност, тъй като в настоящия си вариант тази програма има незначителен принос към тази грамотност; успоредно или алтернативно, отправя искане към Комисията да започне пилотни проекти в подкрепа на медийната грамотност, финансирани от ЕС;

10. подчертава, че съществуващите програми и инициативи на ЕС, например в подкрепа на по-сигурен интернет, имат много по-ограничени възможности по отношение на развитието и обмена на добри практики в областта на медийната грамотност; поради това отправя искане към Комисията да хармонизира тези програми, когато пристъпи към преразглеждането им, и да включи в тях въпроси, свързани с тази грамотност;

Насърчаване на медийната грамотност на национално, регионално и местно равнище

11. насърчава националните, регионалните и местните власти да подкрепят инициативите, проектите и програмите във връзка с медийната грамотност, които по-конкретно имат за цел:

а) сътрудничество на всички заинтересовани лица, в случая аудиовизуалната индустрия (кино, телевизия, радио, доставчици и производители на онлайн съдържание), медийните организации, образователните институции, регулаторните органи, научноизследователските институти, културните институти и социалните организации;

б) организирането на услуги за насърчаване на медийната грамотност;

в) оценка на постигнатия напредък в областта на медийната грамотност на местно и регионално ниво;

г) осъществяването на информационни кампании по въпроси, свързани с медийната грамотност, насърчаване на създаването на „медийни бюра“ (информационни центрове за програмите МЕДИА) и създаване на информационни центрове, чиято дейност да е на регионално равнище и които да се занимават с въпроси, свързани с медийната грамотност;

д) създаване на стимули и насърчаване на политики в подкрепа на производството и разпространението на европейско съдържание, а също и развитие на медии от страна на гражданското общество;

е) участие в национални и общностни мрежи за сътрудничество;

12. настоячиво приканва публичните власти да улеснят по-специално приноса на гражданското общество, тъй като организациите на гражданското общество, участващи в разискванията за медийната грамотност, днес са малобройни; в същото време подкрепя засиленото участие на регулаторните органи на държавите-членки и на регионите;

13. изразява задоволство от това, че Комисията е отбелязала изрично основната роля на местните и регионалните власти в подкрепата на инициативите в областта на неформалното обучение, но добавя, че в много случаи местните и регионалните власти са също така отговорни за включването на медийната грамотност в официалното образование на всички нива;

14. насърчава местните и регионалните власти да включат въпроси, свързани с медийната грамотност, в обучението на преподаватели и възпитатели, в училищните програми и в програмите за учене през целия живот, а също и да насърчават медиите с образователна цел и уменията на учениците и студентите за използване на мултимедийни продукти;

15. подканва местните и регионалните власти на развиват дългосрочно сътрудничество в подкрепа на медийната грамотност между заинтересованите лица от публичния и от частния сектор, както във формалното, така и в неформално образование и обучение (например издателите на местни/регионални вестници, които насърчават изучаването на журналистика — печатни и електронни медии — в училищата, фестивалите на киното, които включват дейности за медийна грамотност, както и кампаниите за медийна грамотност, организирани от обществени аудиовизуални канали и предприятия за хардуер и програмни продукти);

16. приканва държавите-членки да насърчават в по-голяма степен медийната грамотност като прилагат препоръката на Европейския парламент и на Съвета относно филмовото наследство и конкурентоспособността на дейностите, свързани с филмопроизводството⁽⁴⁾, както и препоръката на Европейския парламент и на Съвета относно защитата на малолетните и на човешкото достойнство и за правото на отговор във връзка с конкурентоспособността на европейската индустрия за аудиовизуални услуги и онлайн информация⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Препоръка 2005/865/ЕО.

⁽⁵⁾ Препоръка 2006/952/ЕО.

Медийна грамотност по отношение на търговските съобщения (реклама)

17. поддържа позицията си, изразена в становището относно новата директива за аудиовизуалните медийни услуги ⁽⁶⁾, в което отпрати искане да се разгледа възможността да се забрани прекъсването на детските предавания и телевизионните новини за реклами, мнение, което за съжаление не беше взето предвид; изразява несъгласие с подхода на Комисията, която счита че насърчаването на медийната грамотност е по-уместно, отколкото забраната на реклами ⁽⁷⁾; няма никакво съмнение, че е необходимо да се подобри грамотността на гражданите, особено на децата и младежите, и да се разработи рационален и критичен подход по отношение на медиите; впрочем КР изрази съмненията си по отношение на способността на децата да правят разлика между предаванията и рекламата или да оценяват правилно рекламните послания; поради тази причина той подкрепя възможността за регулиране и за затягане на регулаторните разпоредби на държавите-членки;

18. споделя мнението на Комисията, която отбелязва необходимостта да се разработват и обменят добри практики в тази област; това се отнася за изработването и прилагането на етичен кодекс и, ако е необходимо, на рамка за саморегулиране и съвместно регулиране. Същевременно е необходимо да се защитят правата на потребителите по отношение на услугите, свързани със съдържанието, за да се гарантира, че качеството им отговаря на критериите за надеждност и валидност;

19. насърчава програмите за медийна грамотност на всички нива на управление, с публично или частно финансиране, при условие, разбира се, че са прозрачни и че ясно се разпознават интересите на участниците (по-специално от частния сектор);

Медийна грамотност по отношение на аудиовизуалните произведения и на онлайн съдържанието

20. приканва местните и регионалните власти да насърчават с подкрепата на държавите-членки и на ЕС дейностите, основани на приоритетите, които са определени в съобщението на Комисията. Тези дейности са насочени към гражданите и по-специално към децата и младежите, хората с увреждания и социалните групи, подложени на риск от социално изключване, и включват:

- a) запознаване с културното наследство на Европа и събуждане на по-голям интерес към европейските аудиовизуални произведения;
- b) възможност за гражданите да проследяват отблизо създаването на аудиовизуални произведения и услуги и да придобиват умения за творчество, а също така да се изразяват и да си задават въпроси за своята културна идентичност;
- в) разбиране на значението на правата върху интелектуалната собственост;
- г) критична оценка на онлайн съдържанието и оптимално използване на интернет търсачките от ползвателите;

⁽⁶⁾ CdR 106/2006 fin.

⁽⁷⁾ Вж. декларацията на комисар Reding и съобщението за пресата на Комисията IP/07/1970.

д) насърчаване на електронното включване на гражданите, както Комитетът вече подчерта в становището, което изготви по този въпрос ⁽⁸⁾;

21. подчертава необходимостта европейското аудиовизуално наследство да се включи в образователните и културните политики на държавите-членки, регионите и градовете и да се подкрепят и насърчават младите творци, които на практика са бъдещето на европейския аудиовизуален сектор; предвид гореизложеното, в препоръките, които е изготвил в миналото ⁽⁹⁾, Комитетът вече е изразил позицията си по отношение на увеличаване на финансовата помощ и подкрепа за местните и регионалните аудиовизуални фестивали, с цел да се насърчат произведенията на млади европейски творци, да се подобри обучението на професионалисти от аудиовизуалния сектор в страните и регионите със слабо производство и/или с ограничена географска или езикова територия;

Б. Творческото онлайн съдържание в единния пазар ⁽¹⁰⁾

22. приветства съобщението на Комисията относно творческото онлайн съдържание в единния пазар и споделя виждането на Комисията, че трансферът на услуги и творческо съдържание към онлайн среда е коренна промяна, тъй като цифровите технологии улесняват създаването на аудиовизуални творби и позволяват разпространението на творческо съдържание в един аудиовизуален пазар без граници, като същевременно улесняват достъпа до творческо съдържание чрез оборудване, мрежи и услуги. Това съдържание включва аудиовизуалните онлайн творби като филми, телевизия, музика, радио, онлайн игри, онлайн издания, онлайн образователно съдържание, както и съдържанието, създадено от ползвателите;

23. подчертава, че е необходимо да се предприемат допълнителни мерки за пълна мобилизация на потенциала на европейското творческо съдържание, като целта е да се увеличи както производството, така и наличността и разпространението на новаторски и качествени европейски произведения, да се насърчи европейското културно многообразие и да нарасне европейската конкурентоспособност.

24. подчертава, че възникващите предизвикателства трябва да се преодоляват не само от ЕС, държавите-членки, предприятията за производство и разпространение на съдържание, дружествата за експлоатация на мрежите, притежателите на права, потребителите и независимите регулаторни органи, но и от местните и регионалните власти;

25. приканва местните и регионалните власти да играят водеща роля в управлението на своето културно и езиково наследство, да насърчават новите предприемачески модели в местните творчески индустрии и местните медии, да насърчават творческите произведения, които са (съ)финансирани от институти и медийни организации, а също и да изградят електронно управление (електронно правителство), като доставят услуги по много канали;

⁽⁸⁾ CdR 5/2008 fin.

⁽⁹⁾ CdR 303/2004 fin.

⁽¹⁰⁾ След обширни разисквания с граждани и известен брой заинтересовани лица, докладчикът счита, че терминът „επιγραμμικό“, който е превод на гръцки на английския термин „online“ е неподходящ, тъй като не превежда ясно значението на това понятие, нито обхваща му. Докладчикът предлага в гръцкия текст на становището да се използва не термина „επιγραμμικό“, а термина „διαδίκτιο“, който означава „онлайн“. (Бел. пр. Това терминологично изменение в гръцкия текст не се отразява на термините, използвани в българския текст.)

26. подкрепя двете основни инициативи, обявени в съобщението на Комисията, които са: а) предложение за препоръка на Европейския парламент и Съвета относно творческото онлайн съдържание; и б) създаване на платформа за разисквания и сътрудничество между заинтересовани страни, наречена „платформа за онлайн съдържание“, за да се стимулира диалогът по тази тема; отправяне на искане, освен това да се осигури и представителство на местното и регионално равнище;

Творческо онлайн съдържание и културно многообразие

27. отправя критики по отношение на пропуската на Комисията, която не е отчетла културните и социалните последици от възникващия сектор на творческото онлайн съдържание и не е предложила необходимите мерки за насърчаване на културното многообразие и осигуряване на достъп на всички до благата на ИКТ. Както вече отбеляза в становището си относно „i-2010“⁽¹¹⁾, Комитетът е на мнение, че политиките по отношение на новите услуги, цифровите медии и творческото съдържание не трябва да се изготвят само въз основа на икономически критерии, а трябва също да отчитат културните и социалните критерии. С оглед на това творческото съдържание трябва да насърчава социалното сближаване и включване, особено на някои групи, изложени на риск от изключване (жени, младежи, хора с увреждания);

28. констатира, че що се отнася до политиката и законодателството за творческото онлайн съдържание е необходимо да се постигне равновесие между значението на това съдържание като стока в областта на културата и значението му като стока в икономиката. Нарасналата взаимозависимост между областите на културата, аудиовизуалните средства и ИКТ обуславя необходимостта да се разработи последователна политика по отношение на промишлеността, творческите предприятия и онлайн съдържанието;

29. отправя искане към Комисията да включи защитата на културното многообразие в рамката на онлайн съдържанието и за целта да проучи следните аспекти:

- а) разширяване на обхвата на предложението за препоръка на Европейския парламент и Съвета относно творческото онлайн съдържание и „платформата за творческо съдържание“, така че да обхване и културното многообразие;
- б) начина, по който при тези обстоятелства ЕС възнамерява да прилага Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване. В становището си относно „Европейска програма за култура“ Комитетът прикани Европейската комисия да предприеме мерки за прилагане на тази световна конвенция въз основа на принципа на субсидиарност⁽¹²⁾;
- в) начина, по който ЕС прилага клаузата за културна съвместимост (член 151, параграф 4 от ДЕО) в тази политическа област;
- г) обмен между държавите-членки на информация и добри практики в тази област;

⁽¹¹⁾ CdR 252/2005 fin.

⁽¹²⁾ CdR 172/2007 fin.

30. поставя си за цел да гарантира културното многообразие и идентичност в едно плуралистично европейско общество, в бъдещата цифрова среда и припомня, че в миналото вече е поставял такива искания⁽¹³⁾, и по-конкретно:

- а) гаранция, че съдържанието и услугите са достъпни на всички езици, предвид нарасналата употреба на един език в творческото онлайн съдържание;
- б) подкрепа за цифровизирането, дублирането, поставянето на субтитри и изготвянето на многоезични варианти на европейските аудиовизуални творби;
- в) гаранция, че доставчиците на нелинейни медийни услуги насърчават производството на творби на европейски производители и на независими европейски структури за производство, както и достъпа до тези творби;
- г) „положителна дискриминация“, включваща мерки за общностна подкрепа за страни с малки възможности за създаване на творческо онлайн съдържание или с ограничена географска или езикова територия;
- д) отчитане нуждите на ползвателите в различните езикови региони при създаването на цифрови библиотеки, чиито цифрови данни следва да бъдат достъпни отвъд националните граници, независимо от правата за ползване;

Конкретни дейности

31. споделя тревогата на Комисията по отношение на осиротелите произведения и за това, че много творци не се решават да позволят разпространение чрез интернет, защото се страхуват, че няма да могат да контролират нелегалните копия. Това е препятствие пред създаването на нови пазари за европейските творчески произведения и за културното многообразие в цифрова среда. Поради това Комитетът отправя призив към държавите-членки и местните и регионални власти да улеснят диалога между заинтересованите страни с цел да бъдат намерени подходящи решения за условията за споразумения между притежателите на права и дистрибуторите в интернет, но също и да се потвърдят ангажиментите им за изпълнение на Европейската харта за онлайн филми от 2006 г. (European Film Online Charter);

32. установява противоречие между възможността, която имат доставчиците на услуги за онлайн съдържание да достигат до публика в световен мащаб и факта, че правото на интелектуалната собственост традиционно покрива определена географска област. Установява също така известна двойственост между културно-политическата цел за разширяване на обмена и разпространението на европейското творческо онлайн съдържание и факта, че много притежатели на права се опитват да получат разрешения в ограничен брой държави-членки, в които това разрешение е икономически изгодно за тях;

33. в случая изразява задоволство от намерението на Комисията да изясни допълнително избора си за усъвършенстване на съществуващите механизми, включително мултитериториалната лицензионна система, преди да пристъпи към разглеждането на този сложен въпрос, който ще бъде включен в обявеното предложение за препоръка;

⁽¹³⁾ CdR 106/2006 fin, CdR 33/2006 fin, CdR 252/2005 fin, CdR 303/2004 fin, CdR 67/2004 fin.

34. отбелязва, както вече отбеляза в предишно становище ⁽¹⁴⁾, приноса на Комисията към изграждането на рамка за управление на цифровите права (УЦП) и поканата на заинтересованите страни за общи обсъждания, на които притежателите на цифрови права ще бъдат насърчени да договорят степента на оперативна съвместимост;

35. счита, че макар голяма част от по-старото европейско културно наследство да е свободно от ограничения на правата върху интелектуалната собственост и следователно е достъпно в интернет, то реформата на законодателството относно правата върху интелектуалната собственост във връзка с по-новото културно наследство е изключително важна ⁽¹⁵⁾;

36. подкрепя намерението на Комисията да стартира процедури за сътрудничество (етичен кодекс) между доставчиците на достъп/услуги, производителите на съдържание, притежателите на права и най-вече потребителите, така че да осигури мерки, благоприятни за потребителите, с цел подходяща защита на интелектуалните творби, зачитане правата на творците и борба с пиратството и нелегалните копия;

37. призовава местните и регионалните власти да подкрепят официалните и неформалните дейности в областта на информацията и осведомяването на обществеността за значението на интелектуалните права за достъпността на онлайн съдържанието;

38. предлага на институциите на ЕС, в рамките на Европейската година на творчеството и иновациите (2009 г.) да предвидят дейности на местно и регионално равнище във връзка с познаването и разбирането на въпросите, имащи отношение към достъпа до творческото онлайн съдържание, зачитането на правата върху интелектуалната собственост и борбата с пиратството;

39. счита, че започнатите от европейските институции дейности, насочени към укрепване и насърчаване на производството и разпространението на творческо онлайн съдържание трябва да бъдат свързани с инициативите в подкрепа на медийната грамотност.

Брюксел, 9 октомври 2008 г.

Председател
на Комитета на регионите
Luc VAN DEN BRANDE

⁽¹⁴⁾ CdR 252/2005 fin.

⁽¹⁵⁾ CdR 32/2006 fin.